

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Minerva, sive de causis latinae linguae commentarius

Sánchez, Francisco

Schoppe, Caspar

Perizonius, Jacobus

Franequera, 1687

Cap. VIII. - Vox in dus, semper participium passivum est. Voces in Di, & Do, etiam passiva, nisi accusativum expressum habeant. Tempus est legendi librorum usitate dicitur

[urn:nbn:de:bsz:31-109138](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109138)

beatissimum est felicem mori; Melius est mori paupere-
rem, quam divitem. Cujus generis sunt illa,
quæ citavimus; quantum est esse Foris fratrem;
& nocet esse sororem. Cicero Marcello 4. epist.
Denique si fuit magni animi non esse supplicem victori.
Sed & in hac parte Græcos jure suo non frau-
daverim, & eorum phrasim imitantes. Lu-
canus; Tuturnque putavit, Jam bonus esse socer.
quod damnat Valla, sed fallitur, ut mox di-
cetur. „ [Vellejus 2. Parion habebat summa
„ accepisse, & ex equestri ordine Consul creatus esse,
„ pro, se consulem cretum esse. Propertius;
„ Furabo bis sex integer esse dies, pro, me esse in-
„ tegrum: idem; Visuram & quamvis numquam
„ speraret Ulysses, pro, se visuram. Agellius
„ libro 4. Cap. II. Is cibus tranquillitatem mentis
„ querentibus constat esse contrarius. Ubi Henr.
„ Stephanus, non animadverso Hellenismo,
„ * imperite Solæcismum agitat.]

CAP. VIII.

Vox in Dus, semper participium passivum est.
Voces in Di, & Do, etiam passivæ, nisi ac-
cusativum expressum habeant. Tempus
est legendi librorum usitate dicitur.

Gerunda dicuntur à gerendo, vel gerun-
do, quod à passivo participio gerantur,
& gubernentur. Apud Livium sæpè le-
gimus; Pro re bene gerunda. & Servius in Virg.
sæpè dicit; gerundi modus; quamvis aliquando
per

* Imperite solæcismum agitat.] Hodie tamen etiam in accu-
ratissimis edd. aliter legitur. Nempe, quod habet inflatio-
nem magnam in cibus, tranquillitatem mentis querentibus con-
trariam.

per errorem scriptum sit, Gerundii modus.
 » [Cledonius ait, Gerundi verbum ideo dici, quod
 » nos aliquid gerere significet; utpote legendi causa ve-
 » ni; Legendo mihi contigit valetudo; Legendum mihi
 » eris.]

* Olim à participio in *Dus*, quatuor ge-
 re-

* *Olim à Participio in Dus*] De Gerundis, ut appellantur,
 & eorum constructionis ratione abunde egimus ad lib. I.
 c. 15. pag. 85. &c. Quæ si respicias, Lector, & diligen-
 ter consideres, facile te expedies, puto, ex iis difficultati-
 bus, quibus impliciti sunt Sanctius, & alii. Nam, quæ-
 so Te, quæ ratio est, statuere, à Participio in *Dus*, quod
 utriusque Passivum est, & esse agnoscerit à Sanctio, *veri*
vocabula, quæ Accusativum regant, eademque vocabula,
 si expressim habeant Accusativum, Gerunda appellare, &
 iis Activi Verbi non modo constructionem, sed & signifi-
 cationem tribuere: si non habeant additum, tum vero
 pro Participiis passivis accipere. Si id discrimen in natu-
 ram & significationem vocabulorum inducere valet, prout
 Accusativus iis additur, vel non additur, quid causæ est,
 quare non omnia, quæ Passiva ceteroqui sunt, pro vere
 Activis item habeamus, si iis Accusativus, ut sæpe fit,
 reperitur adjunctus. Si ex. gr. *Exigendus, da, dum*,
 est Participium vere Passivum, ut est, & tamen Geni-
 tivus ejus vel Dativus erit Activus, si dicam *Exigendi*, vel
Exigendo sponsones: quidni, licet *Exigor*, & *Exaltus* sint
 vere item Passiva, tamen hoc quidem Activum habea-
 tur in his Plauti Trin. II. 4. *Quas sponsones tu pronuper*
exaltus es. Sed sicuti hoc non admitteret Sanctius, sic
 nec alterum illud debuerat statuisse, verum potius inda-
 gassè constructionis rationem, quæ revera eadem est in
 utroque, quod ad Accusativum atinet, quippe junctum
 utrique per Ellipsin præpositionis *usque*; Aliter hinc se
 expedire conatus est Scioppius Parad. Lit. Ep. 2. Ubi re-
 cte Gerunda ex arte Grammatica explodenda, & pro ve-
 ris Participiis habenda censuit. Sed quam reddit con-
 structionis rationem, durior est & alienior. Vult enim
 cum dicitur *Ardei desideria discendi literas vel lite-
 rarum*, id accipi, quasi diceretur plenius, *discendi dis-
 cere literas*, vel *discendi discere literarum*, ut tum Accusa-
 tivus ille, tum Genitivus proxime regatur à suppresso
discere. At vero durum est & absomum, nulliusque sen-
 sus

sus legendum est legere, desiderium discendi discere. Præterea vix putem in lingua Latina ferendam locutionem, discere literarum pro discere literas. Enimvero largior lubans, Infinitum subire sæpe vicem Nominis, & variorum casuum in Constructionibus, sed non aliter ac integra Oratio, quæ item sæpe tanquam unum aliquod Nomen per plerisque casus alteri orationi seu vocabulo jungitur. Quapropter etiam Infinitum Orationi aliquando ita se accommodat, ut speciem Nominis præ se ferat, retinet tamen naturalem sibi rectionem Accusativi; Et proinde licet non negem posse aliquando jungi Genitivum Infinitis, sed Genitivum Agentis seu possidentis, ut dicatur, sicuti *Scire tuum*, sic *Scire Ciceronis*, pro scientia Ciceronis; tamen vel sic non putem Accusativum illum patientem, qui regitur à verbo, cum Finito, tum Infinito, posse mutari ullo modo in Genitivum, ut dicatur *Scire oris* pro *Scire artem*, *discere literarum* pro *discere literas*, & similia. Jam quanto his commodius & expeditius, quam Gerunda, quæ dicuntur, sint vera Participia, Participia autem habeant naturam Nominum Adjectivorum, Adjectiva porro sine Substantivo vel expresso vel Intellecto poni nequeant, & denique Adjectiva neutra, quando sine Substantivo occurrunt, & proinde ipsa speciem quodammodo Substantivorum præferunt, semper tamen subauditi secum velint *negotium*; ejusdem proinde vocabuli hic quoque statuerentur Ellipsin. Ut adeo, sicuti, quum occurrit *factum*, *facti*, intelligimus *Negotium*, sic idem intelligamus, si quando legimus *faciendum*, *faciendi*; Et ita optima ratione dicitur *Legendum est mihi aliqua negotium, desiderium negotii literarum discendi*. Nam nihil etiam frequentius, quam *negotium* omitti ante Genitivum, qui ab eo regitur. Vide lib. 2. cap. 3. & quæ istuc notavi pag. 117. extremâ. Superest tamen aliquid duri etiam hic in istiusmodi vocabulis, quæ à verbis Neutris descendunt, ut *desiderium standi*, *evadendi*, *convalescendi*, in quibus vix videatur intelligi posse *negotium*; sed si ita, multo certe minus Infinitum horum verborum. Quid enim esset *desiderium standi stare*, *convalescere convalescendi*? Ceterum duo hic observanda. Nempe horum verborum Participia Passiva vix occurrere nisi in genere Neutro, & id indicio esse, sumi hæc quidem eodem modo, quo Impersonalia eorundem Passiva, & in eorum ordinem revera esse referenda. Jam vero superius pag. 205. 206. ostendimus illa etiam à verbis Neutris esse formata, ad exemplum aliorum, non habita juxta ratione perpetuæ ceteroquæ verborum constructionis, quæ Nominativum ante Passiva imò omnia verba exprimi

mi vel intelligi postulat, quum tamen nec Nominativus istis præmitti, nec passiva à Neutris formari satis recte queant, certe vix ferat significatio verborum. Scilicet Impersonalibus significatur ipsa rei actio, non addito, quo tendat illa, & in quod subjectum se exferat. Nam *Amatur*, *Legitur* &c. ita dicuntur, ut tantum designetur actio ipsa, non item res illa, quæ Nominativo exprimi debebat; Ut adeo ita etiam acceperint hæc verba Veteres tum Grammatici tum alii, tanquam si, cum nihil iis intendatur, nisi solius actionis significatio, nullus etiam Nominativus cum iis intelligatur; cum tamen pro Nominativo habendum sit incertum illud, quod non exprimitur, Atque ideo cum dico, *Amatur*, idem sit, acsi dicerem, *Amatur aliquid negotium*. Porro autem quia sic revera non designabatur nisi ipsa actio, hinc in eundem, usum Veteres etiam à Neutris formaverunt & adhibuerunt talia passiva, quæ ceteroquin proprie & secundum naturalem verborum constructionem sumta, inde formari non poterant, nec debebant. Si quis ergo rogaret, *Quid agitur?* h. e. quid negotium agitur, respondebat alter *Amatur*, *stat*, *vivitur*, h. e. amatur aliquid negotium, seu negotium, quod agitur, est amare, stare, vivere: Ut adeo siquid in his posterioribus *stat*, *vivitur*, & similibus, intelligendum sit, vel intelligi possit, id sit *negotium*. Sed adhibuisse ea videntur ex abusu veteres, ut ipsi nihil profus in iis intelligerent, vel certe ea adhibendo, non attenderent ad aliquid, quod intelligi deberet, & tantum modo actionem ipsam designarent, idque eodem modo & forma, qua interrogati erant, & qua id in & à verbis Activis commode satis fieri poterat. Ceterum in Participiis passivis, & item quodammodo Impersonalibus multo commodius & certius intelligitur *Negotium*. Velutiquum dico, *Conclamatum est*, *Perseveratum est*, *procuratum est*. Nam in his revera *Negotium* intelligi, patet ex eo, quod pro *Conclamatum est*, dicitur sæpissime *Conclamata res est*, & proinde sensus illius est, negotium, quod in manibus est, est negotium conclamatum. Sic Liv. VII. 8. *Diu non peritatorum tenuerat Distatorem*, h. e. negotium non factæ diutino tempore peritatorum. XXVIII. 12. *Post æstivæ sævis exercitum deterrum, cedendoque in Angulana Bruttium, cetera Italia concessum, cui non videatur mirabile?* *Concessum* intellige *negotium*, h. e. postquam evenit ab Annibale negotium concessum, vel negotium concessionis cetera Italia. XXX. 25. *Veluti de bellato, quod ad ipsam Carthaginiensibusque atinet*. Intelligi *negotium*, patet vel ex *quod*. Jam vero sicuti in hoc Participio intelligitur id vocabu-

bulum, sic & in altero, eadem utriusque ratione, commode satis intelligi potest, & intelligi debet: veluti, *Conclamandum est, currendum est, eundem est*, scil. *negotium*, h. e. illa actio instituenda est. Alterum, quod observari volebam, est: Nomina substantiva, quae ita perpetuo adherent, licet per Ellipsin plerumque omissa, quibusdam Adjectivis, cum iisdem quasi coalescere, & suam regendi vim in ea transferre, adeo ut alia substantiva casus secundi regantur simul à significatione illorum Adjectivorum, & vi regendi cum his à Substantivis istis intellectis communicata. Et sic supra pag. 84. ostendimus dici à Nepote *Ubi dicitur illis*; Ubi proprie loquendo Genitivus non potest regi à *Ubi dicitur illis*, quippe quod habet naturam Adjectivi Nominis, & proinde rectionem Genitivi per se nullam; sed illic quasi conjunctim, vi regendi & significatione invicem communicata, considerantur *Homo dissidens*. Qua ratione etiam *Amicus meus, illius*, & similia explicari debent, uti jam observavit Mariangelus Auctar. Ep. 3. Ita ergo & *negotium* sic coalescit cum suis Adjectivis & Participiis, ut pro uno nomine substantivo quodammodo habeantur. Et proinde cum dico *Tempus est eundi*, concisus ita loquor, pro *tempus est eundi negotii*, quod significat, tempus est instituenda abitionis. Si quis hoc paulo durius existimet, cogitet ille, formata ea esse, commodissimi & hinc frequentissimi usus gratia, ad significandam solummodo actionem ipsam, quae facienda sit, idque etiam in Verbis Neutris ad exemplum Activorum. Plane sicuti ab iisdem omnia impersonalia Passiva ea tantum gratia, formata esse ostendimus, licet ceteroqui Neutra passivum habere non queant, seu significationem passivam proprie loquendo non recipiant. Haec de Neutorum Gerundis. At in Activis nulla profus est difficultas statuendi istiusmodi Ellipsin, maxime si eorum Gerunda vel sola occurrant, vel addatur Genitivus alterius numeri, aut generis. Sed & si maxime sequatur Accusativus, vel sic nihil item dubitandum, quin ille iis addatur per Ellipsin praepos. *uxta*, ubinatissimam etiam Latinis, immo pene perpetuam, quando Accusativus jungitur Nominibus, vel Verbis passivis. Ut adeo si dicam, *Ardet desiderio discendi litterarum*, idem sit, ac *discendi negotii litterarum, discendi litteras*, idem, ac *discendi negotii, quod ad litteras*, cujus Ellipseos rationem uberius supra exposui. Auctor Gallicanus *Novae Methodi*, quem librum nunc demum nactus sum, rejicit item sententiam Scioppii, quod ad Ellipsin Infiniti; quam ille cum Vollio statuit in hisce Gerundis. Sed quia ipsi tam-

men nulla alia melior succurrebat, eo etiam prolabitur, ut censetur, non esse Participia, sed potius Nomina substantiva, quæ proinde recte regant alium Genitivum; neque hunc modo, sed & Accusativum, quia illa simul sine Verbalia Nomina, quæ rectionem Verbi sui retineant. Hic vero repetendum, quod sæpius dixi, Accusativum nunquam regi à Nomine, qualecunque illud tandem sit. Quin immo, quod ad Casus, autem dicere, perpetuas & naturales ipsi esse has eorum leges, ut Nominativus sit initium Orationis, nisi post Passiva vel Verbum substantivum repetatur: Genitivi nullus sit usus, nisi si regatur ab alio Nomine substantivo: Dativus addi queat omni Oratori & sententia; Verbis & Nominibus: Accusativus tantummodo regatur à Verbis Activis, & præpositionibus: quod posterius etiam de Ablativo dicendum. Præterea habent hæc vocabula utriusque ipsam Participiorum formam, habent eandem prorsus significationem. An ergo idem & ejusdem significationis vocabulum, pro sola constructionis diversitate, erit modo verum Nomen Substantivum, modo Participium? An si quis eodem plane sensu dicat *legendi carminis*, vel *legendorum carminum*, participia hæc erunt, si vero *legendi carminum*, vel *legendi carmina* vera Substantiva? Sed, ait, *si legendum sit Nomen Adverbii, non differret à Legendum, An, dum, nec satis fuisset cause inveniendo novo hinc vocabulorum generi.* At vero negamus, in his inventum esse novum vocabulorum genus, cum illa quidem sine vera Participia passiva. Nec ulla argumenti in eo vis, quod aliquando differant, quod ad solam Constructionem à reliquo istius Participii usu, quam Constructiones in Linguis, quæ omnes suis temporibus fuerunt vernacula, pendeant ex vulgari usu loquendi, inque eo quam maxime dominetur Casus & Fortuna, quæ facit, ut una eademque constructio cum hoc verbo sæpiissime occurrat, cum alio, licet gemino germano, prorsus nunquam; Quid? Nonne similiter ejusdem Nominis sæpe unus Casus est residuus, reliqui perierunt? Nonne ejusdem Verbi unam Tempus frequentissimo est in usu, aliud desuetudine plane obliteratum? Adeo ut hodie diversissimorum Verborum Tempora sæpe in unum conjungantur, ut *Fero, Tuus*, quod potius est à *Tullus, Sum, Fui*, quod est à *Fuo* vel *Fio*. Ne longe abeamus, & aliquid hic quoque de Supinis dicamus, ea certe, nullum esse debet dubium, quin sint Nomina substantiva quartæ Declinationis. Atqui plerumque horum Nominum reliqui Casus prorsus nulli comparent, & quorum comparet etiam omnes, eorum nulli tamen ita conspiciuntur, ut

Gerunda rebantur voces, quæ accusativum regerent,
 & à participio in *Tus*, una tantum; ut, *lectum*
à partici- libros. Vox in *Dum*, sive in recto, sive in ac-
pio in cusativo; ut, *legendum est libros*, vel *legendum esse*
Dus. *Et in* libros, regebat accusativum, Varro 6. ling.
Tus. Latinæ; Quocirca radices ejus in Etruria, non in La-
Gerunda tio querendum est: ibidem lib. 8. Quum inquit,
prisca in utilitatis causa introducta sit oratio, sequendum, non
Dum, quæ habebit similitudinem, sed quæ utilitatem: ibi-
 dem; Sic enim omnes repudiandum est artes. Lucr.
 lib. 1. Multa novis verbis præsertim quæ sit agen-
 dum: idem; motu privandum est corpora quæque.
 Varro Rustic. Canes paucos, & acres habendum.
 Sed hæ phrasæ, * quas Cicero non agno-
 scit, quamvis ex ipso, & Cæsare aliquæ nobis
 falsò objiciantur, in desuetudinem abie-
 runt.

Supinum prius, seu solus Accusativus, qui peculiari usu
 frequentissime sibi additum habet alium Accusativum,
 adeo ut eum quoque regere videatur, certe regere vul-
 go credatur: cum tamen necessario alii Casus ejusdem
 sint & esse debeant Naturæ ac Potestatis, qua iste. Quod
 si etiamdum hæsitās, respice quæso ipsa hæc Gerunda
 in DUM, DI, DO terminata. Quæ qualiacunque tan-
 dem sint vocabula, sive Participia, sive Substantiva, sive
 quid peculiare, eandem certe debent habere vim & na-
 turam. Et tamen cum crebro & passim occurrat Gerun-
 dum in DI, cum Genitivo alterius Generis vel Numeri,
 nusquam reperies eandem constructionem cum aliis, ut si-
 cuti dicitur *discendi literarum*, collocandi *syderum*, *videndi*
Philomenæ, itidem dicatur *discendo literarum*, &c. Quam
 quæso dabis ejus diversitatis rationem, si non admittes hic
 Fortunam & Casum? Quod si facis, mecum opinor ag-
 nosces, nullam esse rationem, ut Participia illa Neutra
 habeantur vel peculiariora vocabula, vel certe non Parti-
 cipia, quia peculiarem constructionem, olim magis vul-
 go frequentatam, sed quam in masculinis & femininis
 nunc certe non invenias, sibi præcipue retinuerint, &
 quasi vindicaverint, atque ita nunc à reliquo ejus Partici-
 pii usu, quod ad constructionem, discrepare videantur.
 * Quas Cicero non agnoscat. At vide supra pag. 88. ex Ci-
 cerone & Cæsare allata à me exempla.

runt. Ab eadem antiquitate est illud; *Veni ad recipiendum pecunias*. Varro ling. lat. 8. *Ad discernendum vocis verbi figuras*. Multi hodie sic loquuntur, & testimonio bonorum auctorum id se facere existimant, sed falso: nam quæ afferuntur ex Cicerone testimonia aliter jam leguntur; ut, *Ad orandum Deos*, pro, ad orandos Deos. Val. Max. l. 5. c. 2. *Super hoc adem, & avam fortune muliebri*, eo loco, quo Coriolanus exoratus fuerat, *faciendum curavit*. Alii legunt, *faciendam*. Sed, ex antiquitate, *faciendum* potest retineri: sic enim antiquissimi loquebantur. Livius lib. 7. *Ad conciliandum gratiam*; & lib. 26. *Ad urbem unam oppugnandum*. Sed utroque loco ex veteribus libris legit Carol. Sigonius, *conciliandam*, & *oppugnandam*. Neque obstat illud Ciceronis in Hercule Prodicti; *Ad eligendum quam quisque viam sit ingressurus*: nam ibi tota oratio est pro substantivo: ut si dicas; *Creditum est*, vel *credendum est*, *Romam esse caput mundi*. Rectè itaque dicitur, *legendum est*, & *legendum esse*, sed non, *legendum est*, vel *esse libros*; quia illic est participium in neutrali terminatione, cujus substantivum est, *res legere*, hic vero est Archaismus, & inusitata loquutio. Illud vero Virgilianum lib. 11. *Pacem Trojanam ab Rege petendum*, est in accusativo, & subauditur *esse*, ut liquet ex præcedentibus. Sed ibi contendo, * *legendum esse*, *petendam*, non *petendum*, ex codice antiquissimo manuscripto, qui asservatur Salmanticæ, in collegio D. Bartho-

X 2

tho-

* *Legendum esse petendam*] Facilius ego cridederim Mstis, qui minus cognitam locutionem præferunt, quam qui usitatam & cuilibet notam. Certe in Virgilio Nicol. Heinsius, qui longe antiquiores vidit & adhucit codices, *petendum* retinuit; unde nullus dubitem, quicquid in contrarium contendat Sanctius, sic legendum.

tholomei. Lucret. lib. I. *Multa novis rebus profertim quum sit agendum.* sed sic optimè deesse potest, *καλῶς*. Propriè itaque dicenda verba

Gerunda in Di, & Do re- gunt ac- cusati- vum, vel expref- sum, vel subaudi- tum.

Gerunda contendimus in *Di*, & *Do*, si tamen exprefsum habeant accusativum; ut, *legendi libros, legendo libros*: aliter enim participia sunt in neutrali terminatione, quorum substantivum est, *ῥὸ legere*; *Ut, tempus est legendi legere*. Hispanicè, *Tiempos es que se lea*. Importunè hic solent crocitare Grammatici, esse quædam gerundia in *di*, & *do*, quæ significant passionem. Ego omnes has voces *dus, di, do, dum*, significare passivè assevero, si accusativum non habent. Sed excutiamus, quæ ab illis solent afferri; non enim in illis explicandis inanis opera sumetur. Ovid. 5. *Fast. de Arione; Pretiumque vehendi cantat*, id est, vecturæ. Sueton. *Claud. Harpocratem, cui leſica per urbem vehendi jus tribuit*. In his aut deest *se*, aut intelligitur substantivum *ῥὸ vehere*, vel *vehi*; aut dicendum est, verbum *Veho*, peculiaris esse cujusdam significationis: nam *vector* est, qui vehit, & qui vehitur. Livius lib. 5. *Is, quum in pace instituisset pueros ante urbem lusus causa, exercendique producere*, id est, exercitationis, & lusus gratia, „[ut se exercerent. Cic. I. act. „ in Verr. *Hæc totius Italiae frequentia, que co- „ venit uno tempore undique, comitiorum, judiciorum, „ censendique causa*; subaudi *censere*, id est, cen- „ suræ, ut censeatur.] Varro Rustic. lib. 2. cap. 7. de equo; *Si fastidium saliendo est*, subaudi *equas*, id est, salturæ, vel coitus. Justinus lib. 37. de quodam regio puero; *Athenas quo- que erudiendi causa missus*, id est, eruditionis, ut sit erudiendi erudire: Hispanicè, de la erudition, o del enſehamiento. Idem posset dicere,

Partici- pia, que falso ha- bentur pro Gerundis.

In Di,

cere,

cere, si de aliquo doctore loqueretur; *Arbenas mittitur erudiendi gratia*. Ovid. de Nuce; *Sic ego sola petor, soli quia causa petendi est*, id est, petitionis, vel *tu* peti. „[Tibull. 1. eleg. 9. „*Nec tibi calandi fas sit*, id est, ne possis cæ-
„lare.]

In dativo. Plin. lib. 15. cap. 18. *Nam Alexandrina vix sunt vescendo*: & lib. 21. cap. 16. *Ra-
dix ejus vescendo est*, id est, apta esui: & lib. 34. *Ferrum rubens non est habile tundendo*.
cap. 25. *Emporetica inutilis scribendo*, id est, scripturæ:
id est, tunfioni: & lib. 13. cap. 12. *Charta purgationibus*. Sic dicimus; *Maturuit nubendo puella*,
idem lib. 31. cap. 6. *Utilis est bibendo, atque purgationibus*. Sic dicimus; *Maturuit nubendo puella*,
id est, nuptui. Plaut. Epidic. *Epidicium quærendo operam dabo*. Sed hoc gerundum est, alia
participia.

In accusativo falso Grammatici citant ex Virgilio; *Inter agendum capras, & ante domandum boves*. Ubi tantum legitur; *inter agendum, & ante domandum*. Cicero; *Hic autem locus ad agendum amplissimus, ad dicendum ornatissimus est visus, habita*. id est, ad actionem, & dictionem exercendam: idem primo Tuscul. *Tum multitudinem pecudum partim ad vescendum, partim ad cultus agrorum, partim ad vehendum*, id est, ad victum, cultus, & vecturam: „[idem; *Facilis ad credendum, pro, credibilis*.] Vides passiva participia in neutrali terminatione, in quibus deest infinitum verbi. Sallust. Jugurth. *Quom Jugurtha Tisdium ad imperandum vocatur*. Qui locus gravissimos viros, non solum Grammaticos, temper torfit. Cicero lib. 9. epist. 25. *Quare ades ad imperandum, seu parendum potius; sic enim antiqui loquebantur*. quasi dicat, antiqui dicebant, *imperare alicui pecunias*, id est, jubere ut pecunias

solvat: sic, ades ad imperandum, id est, ,, [ad
 ,, accipiendum imperium,] ut tibi aliquid imperetur. Sic Jugurtha vocatur ad imperandum, et imperari, id est, ut imperata faceret.
 ,, [Varro I. rustic. 20. Diebus paucis boves erunt
 ,, mansueti ad domandum proni, id est, ut domentur. Vellejus 2. Græci Romanos ad censendam
 ,, ex provinciis in Italiam revocarunt, id est, ut
 ,, censerentur.]

Participia in Do
 pro Gerundis
 habita.

In ablativo etiam asserunt significare passionem. Quintil. Memoria excolendo, sicut alia omnia, augetur. Virgil. Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis: idem; Uritque videndo Famina:
 ,, [idem; Fando aliquid si forte tuas pervenit ad aures. Ubi Grammatici; Fando, id est, dum
 ,, dicitur, passiva significatione, sicut alibi activa? Quis talia fando Temperet à lacrymis?] Sed ego, ut dixi, semper significare passionem assevero: quid enim est aliud, Defessus sum legendo, quam Defessus sum legendis libris, quum in illo desit et legere? Sic in excolendo, et excolere; ,, [in Fando, et Fari seu fato, id est, dictu;] in cantando et cantare, vel carmine: nam quæ incititia est, Cantando, exponere, cum Servio, id est, dum cantatur anguis? An alibi quum dixit Virg. Cantando tu illum, intelligemus, dum cantatur? Deesse autem et Carmine, satis indicant præcedentia;

*Carmina vel celo possunt deducere lunam;
 Carmibus Circe socios mutavit Ulyssis;
 Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.*

Vides hic Polyptoton, Carmina, carminibus, Cantando, ,, [aut subaudi Cantu. Lucill. 16. Jam disrumpetur medius, ut Marsa colubras Disrumpis
 ,, cant-

[*cantu.*] Sic in illo, *Uritque videndo Famina*, id est, Taurus uritur, dum videtur foemina; *videndo*, id est, in *visu* *videri*, id est, visu ipsius foeminae: nam *visu* potest hic passivè accipi; ut in illo Virgilii à paucis intellecto; *Incipe parve puer visu cognoscere matrem*; id est, dum fit risus: risum autem matris intelligo. Posset etiam dicere; *Ridendo cognoscere matrem*, id est, dum illa ridet, ut dixit; *Urit videndo*, id est, dum videtur, hoc est, facto visu. Sic intellige illud Lucretii lib. I. *Amulus in digito subter tenuatur habendo*; id est, dum habetur, ut exponit Lambinus. „[Cæterum nihil est, quod „planius faciat, *Cantando*, *Videndo*, *Ridendo* esse Participia, quam quod * *Præpositionem* in illis subaudiri constat. Plaut. „*Merc.* *Quid ego hic in lamentando pereo?* Ter. Andr. „*In denegando quis est pudor.* Vide infra de *Ablativo* absoluto.]

Tempus est legendi librorum, usitatè, & eleganter dicitur; sed quæ sit causa hujus loquutionis multi adhuc, iidemque doctissimi ignorant. ego hanc esse causam aliquando arbitratus sum: Participia omnia, & participialia verba quum transeunt in nomina, amittunt verbi constructionem, & more nominum genitivum regunt; ut, *Amans uxorem*, participium est, *amans uxoris*, nomen; sic *tempus legendi librorum*, id est, tempus est lectionis librorum: postea

X 4 ve-

Participia in Di, cum genitivo plurali.

* *Præpositionem in illis*] Sic Cœl. Famil. VIII. 6. *Quoniam de intercalando non obinuerat.* Gell. III. 7. *In expediendo esse.* V. 19. *Quid in arrogando juraretur.* Liv. VI. 14. *donec conferti abibant, perditum labor in persequendo fuit.* X. 12. *Ille quidem in recusando persistebat.* XXV. 14. *Ab revocando ad invitandos hortandosque versus miles.* XLII. 17. *Se datum venenum, quod nec in dando, nec datum ullo signo deprehendi posset.*

vero mutavi sententiam, & regulam hanc generalem semper esse contendo; In adjectivo nomine, seu participio semper deesse substantivum, *negotium*, aut infinitum verbi; ut, *legendum est*, subaudi *negotium*, vel *legere*; *Tempus est legendi*, subaudi *negotii*, vel *legere*.

Verbum
participiale, seu
Gerundium.

Hispani, *Tiempo es que se lea*. Sic *tempus est legendi librorum*, ita ut *librorum*, regatur à *legere*; quasi dicas, *tempus est lectionis librorum*; sed si dicas, *Tempus est legendi libros*, jam non participium est, sed verbum participiale. In cæteris vero omnibus, vox in *Dus*, semper significat passionem, & participium est adjectivum; nunc autem, quia Grammaticis non ita frequens usus videtur esse hujus formæ, *legendi librorum*, varia testimonia proponam, Cic. 2. Invent. *Fuit exemplorum eligendi potestas*; & 5. Phil. *Antonio facultas detur agrorum suis latronibus condonandi*. Sic enim legit Budæus: idem Cic. de Divin. *Dolebis tandem Stoicos nostros Epicureis irridendi sui facultatem dedisse*; & 5. Fin. aut eorum, *que secundum naturam sunt, adipiscendi*; idem de univers. *Reliquorum siderum que causa collocandi fuerit*, cæt. „[Lucretius 5. *Timentes, ne quod ob admissum fæde, dictumve superbe Penarum grave sit solvendi tempus adactum*; „pro, *ne tempus jam advenerit solvendi graves poenas*.] Sueton. Augusto; *Permissa jocandi licentia, diripiendique pomorum, & absconiorum, & missilium*. Plaur. Capt. *Dominandi tibi istorum magis erit, quam edundi copia*. Cæsar 4. Gall. *Venerunt purgandi sui causa*; ibid. *Sui liberandi facultas daretur*; libro 6. *Purgandi sui causa ad eos legatos mittunt*; ibid. *Ut mercatores recipiendi sui facultatem non haberent*. Livius libro 21. *Nec enim vereor ne quis hoc me vestri adhortandi cau-*

sa

sa magnifice loqui existimet. Plinius in epist. Quam illorum videndi gratia me in forum contulissim. Terent. Heaut. Date crescendi copiam: novarum quæ spectandi faciunt copiam, sic enim dispangendus est locus, qui hactenus torfit Grammaticos, & Budæum. Varro libro 2. cap. 1. Rust. Aliquod fuit principium generandi animalium. Gellius lib. 5. Evathlus orandi causarum cupidus. In hac loquendi phrasi dubitavi aliquando, an, quemadmodum dicimus, veni causa videndi puellarum, possimus etiam dicere, Videndi puellæ: nam grammaticorum regula est; Si Gerundum habet accusativum pluralem, ut, legendi libros, poterit habere & genitivum pluralem, ut, legendi librorum. At ego quærebam, cur non posset etiam habere genitivum singularem? Terentius tandem in Hecyra me admonuit, utroque modo posse dici. Verba sunt Pamphili de Philumena; ego ejus videndæ cupidus recta consequor, id est, cupidus videndi videre eam, vel ejus Philumenæ. Et in Phorm. Ut neque mihi ejus sit amittendi, nec retinendi copia. loquitur de amica: „[de qua tamen ibid. Ni mihi esset spes ostensa hujus habendæ.] Ovid. 2. Trist. Et spem placandi, dantque, adimuntque tui: ibid. Olim placandi spem mihi tolle tui. de Fœmina, Plaut. Trucul. Scena, Num tibi jam; Quoniam tui videndi est copia. loquitur de meretrice. Itaque sive de muliere, sive de homine dicas; cupidus sum videndi tui, vel videndi: Passivum enim est participium adjectivum, id est, videndi videre. Unde non possum improbare illam lectionem, quæ circumfertur in epistola Acontii apud Ovid. Sit modo placandæ copia parva tui, quum legendum sit, placandi: Nam genitivi mei, tui, sui, nostri, vestri, non admittunt ad-